2013-2014

Το δάσος πηγή έμπνευσης για την τέχνη από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΠΕΙΑΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Β ΛΥΚΕΙΟΥ

2013-2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....4

Κεφάλαιο 1

1.1 Δάσος.....5
1.2 Τύποι δασών και η διαχείρισή τους.....5
1.3 Περιβαλλοντικές, παραγωγικές, κοινωνικοπολιτιστικές λειτουργίες του δάσους.....6
1.4 Οι κίνδυνοι που απειλούν τα δάση.....9

Κεφάλαιο 2

Το δάσος πηγή έμπνευσης για καλλιτεχνική δημιουργία.....12

2.1 Πίνακες ζωγραφικής με θέμα το δάσος.....13
2.2 Ποιήματα με θέμα το δάσος και γενικά τη φύση.....17
2.3 Το δάσος στη λαϊκή μας παράδοση.....25

2.3.1 Μύθοι και δοξασίες.....25

2.3.2 Ιστορίες και παραμύθια.....26

Πράσινα παραμύθια.....28

2.3.3 Παροιμίες για το δάσος.....32

2.4 Το δάσος μέσα από το τραγούδι.....34

Κεφάλαιο 3

Δράσεις στα πλαίσια συγγραφής της εργασίας.....36

Επίλογος.....38
Βιβλιογραφία 39
Σχετικές Ιστοσελίδες.....40

Παράρτημα.....41

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα επιλέχτηκε με βάση συγκεκριμένα κριτήρια όπως την ύπαρξη δασών στην περιοχή, η επαφή των μαθητών με λογοτεχνικά κείμενα και άλλα έργα τέχνης που έχουν συχνές αναφορές στο δάσος, και το γεγονός ότι το δάση μπορεί να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για δημιουργική έκφραση. Με δεδομένο ότι το δάσος είναι ένας προσφιλής χώρος μέσα στον οποίο εκτυλίσσονται πολλές ιστορίες και παραμύθια, ή στον οποίο αναφέρονται πολλά ποιήματα, η προσοχή μας εστιάστηκε όχι τόσο στην χλωρίδα και την πανίδα του, όσο στη σχέση του με τη λογοτεχνία και τη τέχνη αντικείμενα παραγκωνισμένα μέσα στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

1.1 ΔΑΣΟΣ

Δάσος *είναι μια έκταση γης καλυμμένη από φυτά μεταξύ των οποίων κυριαρχούν τα δέντρα. Είναι ένα πολυσύνθετο σύνολο από φυτά, ζώα, με δική του ζωή, λειτουργίες και αλληλεπιδράσεις μεταξύ των οργανισμών. Είναι ένα αγαθό με τεράστια σημασία για τον άνθρωπο. Οι εκτάσεις που καλύπτονται από φυσική δασική βλάστηση λέγονται δασικές. Αποτελούν δηλαδή τα δασικά οικοσυστήματα.*

Η Ελλάδα διατηρούσε πλούσια δάση κατά την αρχαιότητα. Οι πολλές και συχνές, όμως, καταστροφές που υπέστησαν τα δάση αυτά στο πέρασμα του χρόνου είχαν ως αποτέλεσμα τη συνεχή υποβάθμιση και τον περιορισμό τους. Σήμερα, τα δάση καλύπτουν έκταση που αναλογεί περίπου στο 25,5% της συνολικής επιφάνειας της χώρας. Το 66% του ποσοστού αυτού αναλογεί στα δημόσια δάση. Οι εκτάσεις που καλύπτονται με άλλες μορφές δασικής βλάστησης, θάμνοι, φρύγανα, κ.λπ., αποτελούν το 23,9% της χώρας. Το σύνολο δηλαδή των δασών και άλλων δασικών εκτάσεων ανέρχεται σε 65,13 εκατομμύρια στρέμματα, ή ποσοστό 49,4% της συνολικής επιφάνειας της Ελλάδας. Στα ελληνικά δάση, υπάρχουν συνολικά γύρω στα διακόσια είδη δέντρων και θάμνων. Τα κυριότερα δασικά δένδρα είναι οι βελανιδιές, τα έλατα, τα πεύκα, οι οξιές, κ.ά. Αξιόλογη, επίσης, είναι η παρουσία της καστανιάς, του κυπαρισσιού, κ.ά.

1.2 ΤΥΠΟΙ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥΣ

Οι πιο γνωστοί γενικοί τύποι δασών είναι τα τροπικά και τα υποτροπικά βροχερά δάση, τα τροπικά εποχιακά, τα εύκρατα βροχερά δάση, τα εύκρατα φυλλοβόλα, τα δάση των κωνοφόρων και τα ηπειρωτικά κεντροευρωπαϊκά δάση. Στην Ελλάδα, απαντώνται κυρίως:

- ***Μεσογειακά δάση***

Είναι τα χαρακτηριστικά δασικά οικοσυστήματα στις παράκτιες ζώνες της χώρας, όπου συνήθως κυριαρχεί ένα μόνο είδος κωνοφόρου δέντρου, στις περισσότερες περιπτώσεις η χαλέπιος πεύκη.

• ***Παραποτάμια και παραλίμνια δάση***

Πρόκειται για δάση τα οποία σχηματίζονται στις όχθες ποταμών και λιμνών. Αποτελούνται από υδροχαρή είδη δέντρων, όπως ο πλάτανος, η ασημόλευκα, ο νερόφραξος, η ασημοϊτιά, κ.ά.

Μικτό δάσος φυλοβόλων.

• ***Μικτά δάση φυλλοβόλων***

Στα δάση αυτά κυριαρχούν, συνήθως, τα διάφορα είδη βελανιδιάς. Τα δάση με την πλατύφυλλη βελανιδιά είναι τα πιο εκτεταμένα.

• ***Ορεινά δάση κωνοφόρων***

Σε υψόμετρο πάνω από τα 800 μ., επικρατούν είδη κωνοφόρων που αντέχουν στο ψύχος, όπως η μαύρη πεύκη, η κεφαλληνιακή ελάτη, η δασική πεύκη, το ρόμπολο και η υβριδογενής ελάτη.

• ***Ηπειρωτικές κεντροευρωπαϊκές δασικές διαπλάσεις***

Αποτελούν τα δάση με τα πλουσιότερα αποθέματα ξύλου της χώρας. Διακρίνονται οι εξής τύποι τέτοιων δασών: α) Δάση όπου παρατηρείται κυριαρχία της πλατύφυλλης βελανιδιάς, στις βόρειες οροσειρές της χώρας, στην ορεινή Πελοπόννησο και στη Στερεά Ελλάδα. Επίσης, τα δάση της ευθύφυλλης βελανιδιάς, στην ενδοχώρα της Ηπείρου, της Θεσσαλίας, της Μακεδονίας και της Θράκης. Στα δάση αυτά είναι έντονη και η παρουσία του γάβρου και συχνά ονομάζονται δάση βελανιδιάς-Γάβρου.

1.3 Περιβαλλοντικές, παραγωγικές, κοινωνικοπολιτιστικές λειτουργίες του δάσους

Οι λειτουργίες του δάσους, οι οποίες το καθιστούν απαραίτητο για την ανάπτυξη και ευημερία των ανθρωπίνων κοινωνιών, είναι οι εξής:

• ***Παραγωγή ξύλου και άλλων προϊόντων.*** *Το δάσος είναι ένας ανανεώσιμος φυσικός πόρος με*

τεράστια οικονομική σημασία. Παράγει πολύτιμα προϊόντα, με σημαντικότερο από αυτά το ξύλο, το οποίο χρησιμοποιείται στην οικοδομική, τη ναυπηγική, την κατασκευή επίπλων, εργαλείων, παιχνιδιών, κ.ά. Το ξύλο χρησιμοποιείται, επίσης, ως καύσιμη ύλη και στην παραγωγή χαρτοπολτού. Αποτελεί σήμερα την πρώτη ύλη για τουλάχιστον 175 διαφορετικά βιομηχανικά χημικά προϊόντα.

Τα δασικά οικοσυστήματα προσφέρουν, επίσης, πολλά προϊόντα με οικονομική αξία, όπως ρετσίνι, χώμα, φρούτα, φαρμακευτικά φυτά, βοσκήσιμη ύλη, θηράματα, κ.λπ.

• ***Παραγωγή οξυγόνου, δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα.*** *Δάσος ενός στρέμματος σε ένα χρόνο δεσμεύει από την ατμόσφαιρα περίπου 400 kg διοξειδίου του άνθρακα και το μετατρέπει, με τη φωτοσύνθεση, σε 400 kg περίπου οξυγόνου. Από το οξυγόνο αυτό, περισσότερο από το μισό μένει ελεύθερο – δηλαδή όσο περίπου καταναλώνει ένας άνθρωπος σε ένα χρόνο.*

• ***Απορρόφηση και εξουδετέρωση διαφόρων επιβλαβών ουσιών.*** *Μεταξύ των ευεργετικών επιδράσεων του δάσους περιλαμβάνεται και η απορρόφηση διάφορων αέριων ρύπων, που βρίσκονται στην ατμόσφαιρα, όπως το διοξείδιο του θείου, οξείδια του αζώτου, κ.λπ. Ένα στρέμμα δάσους από πεύκα σε ένα χρόνο μπορεί να συγκρατήσει 3.200 kg από στερεά σωματίδια (σκόνη). Ένα στρέμμα δάσους λεύκης απορροφά μέχρι 19,3 kg διοξειδίου του θείου και άλλων οξειδίων.*

• ***Ευνοϊκή επίδραση στο μικροκλίμα και στις συνθήκες της περιοχής.*** *Η ύπαρξη δασικών εκτάσεων επηρεάζει το μικροκλίμα. Αμβλύνει τις ακραίες θερμοκρασίες, μειώνοντας τις μεγάλες και αυξάνοντας τις μικρές τιμές. Έτσι, το καλοκαίρι η θερμοκρασία στο δάσος μπορεί να είναι μικρότερη έως και πάνω από 10 βαθμούς Κελσίου σε σχέση με τη γύρω ύπαιθρο. Επίσης, οι βροχές, ανάλογα με το ανάγλυφο του εδάφους, αυξάνονται στις δασικές περιοχές μέχρι και 6%, ενώ η βροχοομίχλη μπορεί να ξεπεράσει το ετήσιο ύψος βροχής.*

• ***Μείωση της έντασης του άνεμου.*** *Στο εσωτερικό ενός δάσους από πεύκα, σε απόσταση περίπου 150 μέτρων, η κίνηση του ανέμου σταματά τελείως Στην υπήνεμη πλευρά του δάσους, η ένταση του ανέμου μειώνεται στο 12-15% της αρχικής, σε απόσταση ίση περίπου με το δεκαπενταπλάσιο του ύψους των δέντρων του δάσους.*

• ***Μείωση των θορύβων.*** *Σε ζώνη δάσους από κωνοφόρα δένδρα με πλάτος 30 μ., η ένταση του θορύβου μειώνεται κατά 5-6 db. Σε ζώνη πλάτους 100 μ., η μείωση της έντασης μπορεί να φθάσει ακόμη και τα 30 db.*

• ***Συγκράτηση του νερού της βροχής, παρεμπόδιση της διάβρωσης.*** *Το φύλλωμα μπορεί να συγκρατήσει μέχρι και 3 χιλιοστά ή μέχρι και το 50% της βροχής, ενώ απορρέει ένα πολύ μικρό μέρος, περίπου 10-20%, αποτρέποντας έτσι το σχηματισμό πλημμυρών. Όπως είναι γνωστό, μετά την καταστροφή δασών από φωτιά ακολουθούν σχεδόν πάντα, εφόσον δε ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα, καταστροφικές πλημμύρες.*

• ***Μείωση της εξάτμισης του εδάφους, αύξηση της υγρασίας του.*** *Η μείωση της εξάτμισης του εδάφους κάτω από δάσος φτάνει το 40-50% εκείνης του εξωδασικού εδάφους. Έτσι, η αύξηση της υγρασίας στο έδαφος μπορεί να φτάσει μέχρι και 24%.*

• ***Ενίσχυση των υπογείων νερών με ταυτόχρονη βελτίωση της ποιότητας του νερού.*** *Η μεγάλη ταμιευτική ικανότητα του δασικού εδάφους το μετατρέπει σε μια τεράστια ρυθμιστική δεξαμενή, η οποία συγκρατεί το νερό κατά την περίοδο των βροχών και το αποδίδει κατά την περίοδο της ανομβρίας. Έτσι, διατηρείται σταθερή η παροχή των πηγών. Η δασική φυλλοστρωμνή και το δασικό έδαφος δρουν ως βιολογικό φίλτρο, με αποτέλεσμα το νερό που «παράγεται» στις δασικές περιοχές να είναι το καλύτερο από κάθε άποψη. Είναι εύγευστο, χημικά πιο καθαρό, διαυγές και με το μικρότερο μικροβιολογικό φορτίο.*

• ***Συγκράτηση του εδάφους, περιορισμός της διάβρωσης, αύξηση της γονιμότητας.*** *Το δάσος προστατεύει το έδαφος από τη διάβρωση και, συνεπώς, από την υποβάθμιση και την ερημοποίηση. Με τις βιολογικές λειτουργίες του δάσους, τα θρεπτικά υλικά ανακυκλώνονται και το έδαφος εμπλουτίζεται. Σε δάσος πλατύφυλλων δέντρων, από τα φύλλα που πέφτουν το έδαφος ενισχύεται με 250-450 kg ξηρής οργανικής ουσία σε κάθε στρέμμα το χρόνο.*

• ***Διατήρηση κατάλληλων συνθηκών ζωής για πολλούς ζωικούς οργανισμούς.*** *Το δάσος εξασφαλίζει συνθήκες ανάπτυξης πλούσιας χλωρίδας και πανίδας. Είναι γνωστό ότι τα τροπικά βροχε- ρά δάση έχουν τη μεγαλύτερη βιοποικιλότητα ανά τετραγω- νικό μέτρο από οποιοδήποτε άλλο σύστημα σε όλο του πλα- νήτη. Δεν είναι υπερβολή ο ισχυρισμός ότι τα δάση, εξαιτίας της βιοποικιλότητας που περικλείουν, αποτελούν φυσική τράπεζα γονιδίων φυτών και ζώων, αστείρευτο απόθεμα πληροφοριών.*

1.4 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΤΑ ΔΑΣΗ

Οι κίνδυνοι που απειλούν τα δάση: πυρκαγιές, υπερβόσκηση, καταπάτηση, υπερυλοτόμηση

Οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν σοβαρό παράγοντα υποβάθμισης ή και καταστροφής των δασών. Για τις περισσότερες από τις φωτιές αυτές, υπεύθυνος είναι ο άνθρωπος, έμμεσα ή άμεσα. Φυσικοί παράγοντες, όπως η ξηρασία, η ταχύτητα του ανέμου και η τοπογραφία, ευνοούν τη διάδοση της φωτιάς.

Οι επιπτώσεις της φωτιάς στο δάσος είναι πολλές. Η ισορροπία του οικοσυστήματος διαταράσσεται, καταστρέφονται είδη ζώων και φυτών, το έδαφος καθίσταται ευάλωτο στη διάβρωση, το μικροκλίμα επηρεάζεται αρνητικά, ο κίνδυνος πλημμυρικών φαινομένων αυξάνεται, η οικονομία ζημιώνεται και δημιουργούνται προϋποθέσεις για την επιτάχυνση της ερημοποίησης. Τα πευκοδάση δεν έχουν δυνατότητα αναβλάστησης μετά τη φωτιά. Οι δυνατότητες αποκατάστασης των καμένων δασικών εκτάσεων υπονομεύονται και από την παράνομη βόσκηση, που συχνά ακολουθεί τη φωτιά.

Η ήπια βόσκηση μπορεί να συνυπάρξει αρμονικά με την προστασία των δασικών οικοσυστημάτων. Η ανεξέλεγκτη βόσκηση, όμως, έχει καταστρεπτικές συνέπειες στην τοπική χλωρίδα και τη βλάστηση.

Επηρεάζει τη σύνθεση της βλάστησης. Τα κοπάδια καταπατούν και τρώνε τα νεαρά φυτά και τους βλαστούς, προξενούν ζημιές στο φλοιό και τις ρίζες των δένδρων.

Η υπερυλοτόμηση και η παράνομη κοπή δέντρων, επίσης, μπορούν να οδηγήσουν σε υποβάθμιση τα δασικά οικοσυστήματα. Αντίθετα, η ελεγχόμενη υλοτόμηση μπορεί να συμβάλει στην ανανέωση του δάσους, εφόσον γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες της αειφορικής διαχείρισης.

Τα κύρια αίτια της υποβάθμισης και του αφανισμού των δασών στην Ελλάδα είναι η αποδάσωση, η ρύπανση, τα παράσιτα και οι ασθένειες, η συλλογή καυσόξυλων, οι δασικές φωτιές από φυσικές και ανθρωπογενείς αιτίες. Το καλοκαίρι του 2007, η Ελλάδα βίωσε τις χειρότερες δασικές πυρκαγιές στη σύγχρονη ιστορία της· 6.000 φωτιές σε όλη τη χώρα, 2,69 εκατομμύρια στρέμματα καμένων εκτάσεων, 74 άνθρωποι νεκροί. Περισσότεροι από 100.000 άνθρωποι έχασαν τις καλλιέργειές τους, τα ζώα τους ή και τα σπίτια τους, στην Ηλεία, τη Μεσσηνία, την Αρκαδία, τη Λακωνία και την Εύβοια. Δυστυχώς, παρά το πρωτοποριακό για την εποχή του Άρθρο 24 του Συντάγματος, που προβλέπει σαφώς την προστασία του δάσους, η έλλειψη δασολογίου και δασικών χαρτών έχει διευκολύνει την καταστροφή, την καταπάτηση των δασών και την αντικατάσταση της δασοκομικής χρήσης από άλλες (γεωργική, οικιστική,κ.λπ.).

Στοιχειώδεις κανόνες για την αποφυγή των πυρκαγιών:

• Μην καίτε σκουπίδια ή ξερά χόρτα και κλαδιά κατά τη διάρκεια των θερινών μηνών.

• Μην πετάτε ποτέ αναμμένα τσιγάρα όταν βρίσκεστε σε υπαίθριους χώρους.

• Μην ανάβετε τους θερινούς μήνες υπαίθριες ψησταριές στα δάση ή σε χώρους όπου υπάρχουν ξερά χόρτα.

• Αποφύγετε τις υπαίθριες εργασίες που ενδέχεται να προκαλέσουν φωτιά (οξυγονοκολλήσεις, χρήση τρο-χού ή άλλου εργαλείου που δημιουργεί σπινθήρες).

• Μην αφήνετε σκουπίδια στο δάσος. Υπάρχει κίνδυνος ανάφλεξης.

Σεβαστείτε τα απαγορευτικά πρόσβασης σε περιόδους υψηλού κίνδυνου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΗΓΗ ΕΜΠΝΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Το δάσος ήταν ανέκαθεν πηγή έμπνευσης για την τέχνη και τη λαϊκή μας παράδοση. Οι πρόγονοί μας πίστευαν ότι στα δάση ζούσαν νεράιδες, αερικά, μυθικοί ήρωες, μούσες και θεότητες. Στους αρχαίους χρόνους η περιβαλλοντική προστασία ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με τη ιερότητα της φύσης, η οποία αποτελούσε ένα σύνολο από μορφές θεϊκής καταγωγής. Έτσι, στην Ελληνική Μυθολογία συναντάμε τις μυθικές Δρυάδες, τις Νύμφες των Δασών, οι οποίες κατοικούσαν μέσα στα δέντρα και η κοπή ενός δέντρου σήμαινε και το θάνατο μιας νύμφης

2.1 Πίνακες ζωγραφικής με θέμα το δάσος

Ακόμα ένα φθινοπωρινό μονοπάτι στο δάσος του Hans Andersen Brendekilde

Hans Andersen Brendekilde, Μονοπάτι του δάσους το Φθινόπωρο 1902. Σε ιδιωτική συλλογή.

V. Van Gogh, Κορίτσι στα λευκά μέσα στο δάσος. 1882. Kröller-Müller Museum. Otterlo.

V. Van Gogh, Κορίτσι στο δάσος. Σχέδιο. 1882. Ιδιωτική Συλλογή.

V. Van Gogh, Άκρη του δάσους. 1882. Kröller-Müller Museum. Otterlo.

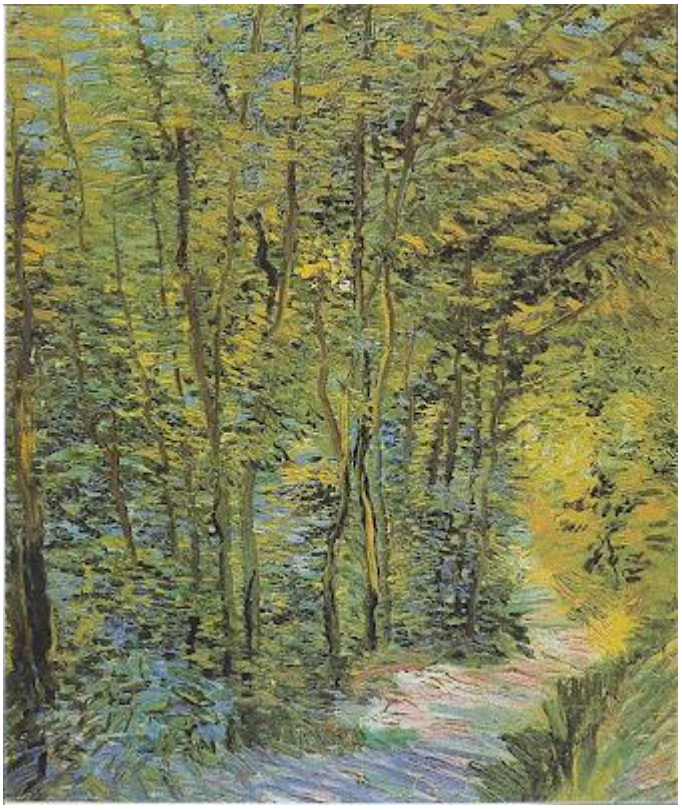

V. Van Gogh, Μονοπάτι στο δάσος. 1887. Van Gogh Museum. Amsterdam.

V. Van Gogh, Ζευγάρι που περπατά στο δάσος. 1890. Art Museum Cincinatti.

2.2 Ποιήματα με θέμα το δάσος και γενικά τη φύση

Μιλτιάδης Μαλακάσης

Δάσος

Το δάσος που λαχτάριζες
ώσπου να το περάσεις,
τώρα να το ξεχάσεις
διαβάτη αποσπερνέ.
*
Μια αυγινή, το κούρσεψαν
ανίδρωτοι λοτόμοι,
κι εκεί είναι τώρα δρόμοι
διαβάτη αποσπερνέ.
*
Το τρίσβαθο αναστέναγμα
που άγγιζε την καρδιά σου
κι έσπαε τα γόνατά σου
δε θα τ' ακούσεις πια,
*
το πήρανε στα διάπλατα
περίτρομα φτερά τους
και το 'καμαν λαλιά τους
τα νύχτια τα πουλιά.
*
Και κάτι που βραχνόκραζε
με μια φωνή ανθρώπου,
στο ημέρωμα του τόπου
βουβάθηκε κι αυτό.
*
Το σιγαλό τραγούδισμα
που σ' έσερνε διαβάτη
σε μαγικό παλάτι
δίχως ελπίδα αυγής,
*
το πήρανε -για κοίταξε-
στερνή ανατριχίλα
τα πεθαμένα φύλλα
που απόμειναν στη γης.
*
Κι η άρπα με τον ήχο της
που σε γλυκομεθούσε
μα κρύφια σου χτυπούσε
θανάτου μουσική,
*
χάθηκε με την άγγιχτη
που την κρατούσε κόρη,

στα πέλαγα, στα όρη,
να μην ξανακουστεί.
***
Το δάσος που λαχτάριζες
ώσπου να το περάσεις,
τώρα να το ξεχάσεις
διαβάτη αποσπερνέ,
***
γεννήκαν νεκροκρέβατα
τ' άγρια δεντρά του τώρα
και θα τα βρεις στη χώρα
διαβάτη αποσπερνέ.

Το συγκεκριμένο ποίημα είναι συμβολικό, ο Μ. Μαλακάσης ήταν εξάλλου από τους πρωτοπόρους του συμβολισμού στην Ελλάδα. Ο άνθρωπος έχοντας απομακρυνθεί από τις υψηλές αξίες και ιδανικά, αρκεί να διαισθανθεί την αξία των μικρών στιγμών, να ιδεί το μεγαλείο των απλών πραγμάτων για να νοιώσει τι πραγματικά έχει αξία στη ζωή..

Ντῖνος Χριστιανόπουλος
Δάσος

Δὲν ξεριζώνονται οἱ νύχτες ἀπὸ μέσα μας,
βλασταίνουν φύλλα καὶ κλαδιὰ
κι ἔρχονται τὰ πουλιὰ τοῦ ἔρωτα καὶ κελαηδοῦνε.

Δὲν ξεριζώνονται οἱ νύχτες ἀπὸ μέσα μας,
οἱ σπόροι τους φυτρώνουν δάσος σκοτεινό,
στὶς λόχμες του ὁ φόβος ἐνεδρεύει.

Ζῷα μικρὰ καὶ ζῷα ἄγρια τὸ κατοικοῦν,
ὄχεντρες ἕρπουν καὶ ρημάζουν τὶς φωλιές μας,
λιοντάρια ἑτοιμάζονται νὰ μᾶς ξεσκίσουν.

Δὲν ξεριζώνονται οἱ νύχτες ἀπὸ μέσα μας,
ἔγιναν δάσος σκοτεινὸ καὶ μᾶς πλακώνουν.

(ἀπὸ τὴ Συλλογή: «Ὁ Ἀλλήθωρος»)

http://users.uoa.gr/~nektar/arts/poetry/ntinos_xristianopoylos_poems.htm

ΝΙΚΟΣ-ΑΛΕΞΗΣ ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ

Οι κερασιές ανθίζουν

Οι κερασιές ανθίζουν πάλι. Πρόσκαιρες
έρχονται και περνούν με τη βροχή
βλασταίνουνε με το φιλί κι ύστερα σβήνουν

Γι' αυτό τις ψηλαφίζω και πικραίνομαι
φυτοζωούν για λίγο κι ύστερα εξατμίζονται
μαζί με το φιλί σου, χάνονται
για πάντα μες στο ρεύμα του καιρού

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Τα δένδρα

Ολα τα δένδρα 'ναι παιδιά,
πώχουν τη Γη μητέρα,
κ' έχουν για χέρια τα κλαδιά,
που σειούνται στον αγέρα.

Σειούνται και λεν μια προσευχή,
λυγούν και προσκυνούνε
τον Ουρανό πώχει βροχή,
και βλέπει πω διψούνε.

Κι ο Ουρανός που τα τηρά,
θυμάται τα παληά του:
πώς ήταν χάμουν μια φορά
κ' είχε την Γη γρηά του

Κι απ' τα φιλιά τ' αδερφωτά,
κι απ' τ' αγκαλιάσματά τους,
'βγήκαν τα δέντρα όλ' αυτά,
τα γνήσια παιδιά τους.

Γι' αυτό του θλίβετ' η καρδιά
την δίψα τους σαν βλέπει:
είναι δικά του τα παιδιά,
να τα ποτίση πρέπει!

Από του θρόνο του γυρνά
και κράζει μια νεφέλη
και τήνε στέλλει στα βουνά,
στα δάση τήνε στέλλει.

-Πάνε στ' απότιστα δενδρά,
στα δάση που διψούνε,
και πότισέ μου τα φαιδρά
και δώσε τα να πιούνε.-

Βγαίν' η νεφέλη και περνά
Επάν' από την Πλάση˙
και βρέχει μέσα στα βουνά,
και βρέχει μέσ' στα δάση.

Και νοιώθ' η Γη χαρά κρυφή:
ο Γέρος την 'θυμήθη!
και 'βγάλλ' όλ' άνθη στην μορφή,
κι όλο καρπούς στα στήθη.

ΤΑΣΟΣ ΔΕΝΕΓΡΗΣ

Εικόνες από την εκδρομή

Οι λεύκες παρουσιάζουν όπλα
Καθώς περνάμε με ταχύτητα μεγάλη
Πάνω στη λίμνη που 'γινε πεδιάδα
Κι αντί για βάρκες και καΐκια
Ενα τρακτέρ χρωμιούχο περπατά.

Γυμνό κλαρί
Σα μια χορδή βιολιού σπασμένη
Στον αέρα
Κι η δόξα του πελάγου δόγμα.
Πολυεδρικό τοπίο
Το Αιγαίο δεξιά
Κι αριστερά
Κορφές που ανεβαίνουν, θούρια
Μέσα στην πράσινη πλειοψηφία
Κίτρινοι πλάτανοι
Και καστανιές με φύλλα του χαλκού
Αλληλούια.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ
Ενα ξερό δαφνόφυλλο την ώρα αυτή θα πέσει,
το πρόσχημα του βίου σου, και θ' απογυμνωθείς.
Με δέντρο δίχως φύλλωμα θα παρομοιωθείς,
που το χειμώνα απάντησε στου δρόμου εκεί τη μέση.

Κι αφού πια τότε θα 'ναι αργά νέες χίμαιρες να πλάσεις
ή ακόμη μια επιπόλαιη και συμβατική χαρά,
θ' ανοίξεις το παράθυρο για τελευταία φορά,
κι όλη τη ζωή κοιτάζοντας, ήρεμα θα γελάσεις.

Στο δάσος

Σαν μέσα απ' άυλο ποτιστήρι,
κάτω απ' το δέντρο που έχω γείρει

των αρωμάτων ρέει το σμάρι,
φλισκούνι, ρίγανη, θυμάρι!

Ό,τι έχει ο Θεός ξέγνοιαστο πλάσει
γύρω απ' το δάσο έχει κουρνιάσει,

πουλιά στα δέντρα, αρνιά στις στάνες,
και στα τσαντήρια οι ατσιγγάνες.

Θροούν τα πεύκα, αχνούν οι γρύλλοι,
ξυπνούν στη μνήμη μου όλοι οι θρύλοι.

Νάρχουταν λέει και να με κάνει
ο δράκος λεύκαι είτε πλατάνι,

μια ρίζα νάμαι εδώ στο χώμα,
και μήτε μάτια, μήτε στόμα!

Το αίμα αυτό που τρέχει εντός μου
και που με καίει σαν νάν'οχτρός μου,

νάρχουταν λέει ξωθιές πηλάλα,
να μου το πιουν στάλα τη στάλα,

και να χυθή η ψυχή καθάρια,
σαν τα νερά, σαν τα χορτάρια!

...Στα μυριοκέντητα κυλίμια
του δάσου εγώμαι η μόνη ασκήμια,

και κάτι νόθο, κάτι ξένο
μεσ' στο βασίλειο το παρθένο...

Μυρτιώτισσα

Αντώνης Γκαντζής

Όνειρο στο δάσος

Όταν χάνεσαι στο δάσος θεληματικά
(φυγάς απ' τα κοινά της κάθε μέρας)
γυρεύοντας το σπάνιο μανιτάρι του παραμυθιού
γίνεσαι ίσκιος διάφανος που όλο κυλά
και συνυπάρχεις με τις δροσοσταλίδες...

Πυκνοί κισσοί το μέτωπό σου στεφανώνουν
και δέντρα γιγαντόσωμα - ουράνιες σκάλες - σε καλούν

Τόσο μικρός λοιπόν; τόσο μικρός;
αναρωτιέσαι.
Αίφνης, μια ηλιαχτίδα,
περνά τα φύλλα και πέφτει εκεί μπροστά σου!

Και να το θαύμα!
Ιδού το όνειρο το επιθυμητό!

Σαν προσφορά στα μάτια σου, σ' απόσταση ανάσας
φυτρώνει ποικιλόχρωμο το σπάνιο μανιτάρι!

Να που δεν είσαι μόνος, μα πρέπει να θυμάσαι
πως αν το αγγίξεις θα σβηστεί στον κόσμο του και πάλι!

Βιάστηκες όμως...
Το ελησμόνησες απ' την πολλή χαρά σου
κι αμέσως γίνηκε καπνός στους μυρωμένους ίσκιους

Στο άγγιγμά σου χάθηκε το σπάνιο εκείνο πλάσμα
και τώρα εσύ ξοπίσω του γυρεύεις το χαμό σου...

Κρατάμε το στίχο "Τόσο μικρός λοιπόν; τόσο μικρός; αναρωτιέσαι." όπως το καταλαβαίνουμε, μιλάει για το πόσο μικρός είναι ο άνθρωπος μπροστά στο μεγαλείο της φύσης!

«Συμφωνία μ΄ ένα δέντρο» του Γιώργη Κρόκου.

«Ο πεύκος» του Ζαχαρία Παπαντωνίου.

«Το δάσος» του Στέλιου Σπεράντζα.

«Η κουκουβάγια» του Ιωάννη Πολέμη.

«Η αλεπού καλόγρια» του Δ. Καμπούρογλου.

«Λύκος στο χωριό» του Γιάννη Περγιαλίτη.

«Το αηδονάκι» του Άγγελου Βλάχου.

«Το δάσος» της Βάσως Ηλιάδη.

2.3 Το δάσος στη λαϊκή μας παράδοση

2.3.1 Μύθοι και δοξασίες

*Τα Δέντρα, λέει μια παράδοση, **«έχουνε ψυχή κι ακούνε και νιώθουνε... Γι' αυτό, λένε, μια φορά που κοβ' ένας ένα δέντρο, τ' άκουγε που βόγγαγε κάθε τσεκουριά που το βάραγε. Και το παράτησ' ο άνθρωπος και το 'βανε στα πόδια.».** Η αφήγηση, που με πλήθος παραλλαγές συναντιέται σχεδόν σε όλους τους λαούς και εποχές, δεν αποσκοπεί μόνο να συνετίζει όσο, κυρίως, να μεταφέρει το αρχέγονο δέος και του επιβαλλόμενο σεβασμό προς ένα ξεχωριστό πλάσμα της φύσης.*

*Η ιδέα ότι το δέντρο ανήκει στην αμφίβολη και υποβλητική σφαίρα ύπαρξης ανάμεσα στον κόσμο των εμψύχων και στο φυτικό κόσμο, είναι παλαιότατη. Ηταν ήδη αρχαία όταν, στις αρχές του 3ου αι. π.Χ., ο **Καλλιμάχος** έγραφε του Υμνο στη **θεά Δήμητρα**: **«Τις μοι καλά δένδρεα κόπτει;»,** ρωτά η θεά – ποιος είναι ο βέβηλος που κόβει την ιερή βελανιδιά της; Ηταν ο **Ερυσίχθων,«πίτυς, μεγάλαι πτελέαι και όχναι»** – πεύκα, φτελιές μεγάλες και αχλαδιές. Στα χτυπήματα του τσεκουριού η βελανιδιά, δέντρο πελώριο με κορμό δεκαπέντε οργιές χοντρό, αναστέναξε κι από την πληγή έτρεξε αίμα· και η νύμφη που ζούσε μέσα του, πεθαίνοντας μαζί του, προέβλεψε την τιμωρία του ιερόσυλου **Ερυσίχθονα,** που ήταν να δέρνεται ακατάπαυστα από αιώνια πείνα. που είχε μπει το ιερό άλσος της, όπου υπήρχαν*

*Η ανάθεση δένδρων και αλσυλλίων ή δασών σε ιερά αποτελεί έμμεση πρόνοια για την προστασία τους από την αλόγιστη ξύλευση. Η σύνδεση των δέντρων με **θεούς, ημίθεους και νύμφες** απηχεί αυτήν την πρόνοια, τον σεβασμό και την αγάπη προς τα δέντρα, που, βουβά καθώς είναι, δεν μπορούν να υπερασπιστούν την ύπαρξή τους. Τα δέντρα που ανήκαν σε ιερά από την αρχαιότητα, εκκλησιαστικά και μοναστηριακά δέντρα στα χριστιανικά χρόνια, προστατεύονταν από την κοπή και την κακοποίηση. Οι παραδόσεις τονίζουν εμφατικά την τιμωρία των βέβηλων.*

([Αικ. Πολυμερου-Καμηλάκη, Διευθύντρια του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, Καθημερινή Πηγή:24grammata.com

2.3.2 Ιστορίες και παραμύθια

Το δάσος είναι ένας προσφιλής χώρος μέσα στον οποίο εκτυλίσσονται πολλές ιστορίες και παραμύθια. Τα παραμύθια πάντα μαγεύουν τα παιδιά. Τα ταξιδεύουν σε κόσμους ονειρικούς και όμορφους. ***Το δάσος*** *ως χώρος δράσης συναντάται συχνά στα παιδικά* ***παραμύθια*** *και παιχνίδια και γι' αυτό το λόγο αποτελεί θέμα οικείο που εξάπτει τη φαντασία των παιδιών. Το δάσος... με τα ψηλά δένδρα με τους χοντρούς κορμούς και τα πυκνά φυλλώματα, στη σκιά των οποίων ζουν λύκοι, αρκούδες, ελάφια και άλλα μεγάλα ζώα.*

Το δάσος στα παραμύθια είναι ο άλλος τόπος. Είναι μαγεμένο και κατοικημένο από παράξενα όντα. Το δάσος είναι η εσωτερική φύση του ανθρώπου, το ασυνείδητο, που αναδεικνύεται ως δυναμικός ρυθμιστής της ανθρώπινης ύπαρξης. Όλα αυτά τα στοιχεία του μαγικού κόσμου που κατοικούν στο δάσος μοιάζουν να είναι τα κρυμμένα κομμάτια του εαυτού μας, που τα παραμύθια μας προσκαλούν να τα ανακαλύψουμε.

Το δάσος προστατεύει την μνήμη της αθωότητας. Την νοσταλγία της παιδικής ηλικίας. Τότε που η εικόνα του δάσους ήταν τυλιγμένη σε μυστηριώδη θροΐσματα, ονειρικές παρουσίες και νεροκελαϊδήματα που μας βεβαίωναν ότι ο παράδεισος είναι μόνον εδώ.

Με μια πρόχειρη έρευνα σε οποιαδήποτε παιδική ή σχολική βιβλιοθήκη ανακαλύπτουμε:

Το δέντρο που έδινε, Κοκκινισκουφίτσα, η Χιονάτη και οι επτά νάνοι, Τα τρία γουρουνάκια, Χάνσελ και Γκρέτελ, ο Πέτρος και ο λύκος, Οι μύθοι του Αισώπου

κα.

Είναι γεγονός ότι το δάσος πολλές φορές έχει αποτελέσει πηγή φόβου. Παλιά θεωρούσαν ότι εκεί κατοικούσαν φαντάσματα, νεράιδες και αερικά… Ίσως επειδή όταν νυχτώνει, λόγω της πυκνής βλάστησης υπάρχει απόλυτο σκοτάδι. Και οτιδήποτε το σκοτεινό κάνει τη φαντασία να τρέχει. Όπως και τα μικρά παιδιά φοβούνται το σκοτάδι, χωρίς να ξέρουν το λόγο. Ακριβώς λόγο αυτής της φοβίας, που προκαλεί το δάσος σε συνδυασμό με το σκοτάδι, έχει χρησιμοποιηθεί αρκετά στον κινηματογράφο. Πολλές ταινίες θρίλερ γυρίζονται σε δάσος.

Να θυμίσουμε μια στροφή από το ποίημα του Ζαχαρία Παπαντωνίου "Ο γεροβοσκός"

Πόσα χρόνια πέρασα κι άσπρισα και γέρασα πάνω στα ψηλώματα βόσκοντας τα πρόβατα Τι κορφές επάτησα και *νυχτοπερπάτησα* και σε δέντρα γέρικα είδα κι είδα *αγερικά*

Στην πραγματικότητα, στο δάσος δεν κατοικούν ούτε φαντάσματα ούτε νεράιδες, αλλά μόνο ζώα. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει ανθρώπινη παρουσία, σε συνδυασμό με το σκοτάδι, προκαλεί φοβίες και δεισιδαιμονίες. Όλα είναι αποτέλεσμα ανθρώπινης φαντασίας, η οποία απλά διεγείρεται από το σκοτάδι και το χώρο.`

Πράσινα παραμύθια

Αναδημοσιεύουμε από http://www.bookpress.gr/

"Γίνεται να αγοράσει κανείς του ουρανό, τη ζεστασιά της γης, τη γρηγοράδα του ζαρκαδιού; πουλιούνται οι αμμουδιές, φράζονται με συρματοπλέγματα οι παραλίες, οι γιαλοί, οι λίμνες, τα δάση;"… **(από τα «Πέντε πράσινα παραμύθια», Ζωή Σπυροπούλου, Σαββάλας 1977)**

Τα τελευταία χρόνια οι έννοιες της οικολογίας και της προστασίας του περιβάλλοντος απέκτησαν τη θέση τους στη θεματολογία των συγγραφέων οι οποίοι απευθύνονται στα παιδιά. Είτε δημιουργώντας «πράσινες» σειρές είτε μέσω μεμονομένων εκδόσεων, ελληνικών ή μεταφρασμένων παραμυθιών ή βιβλίων γνώσεων, άλλοι πιο στοχευμένα και άλλοι διερευνητικά, άλλοι λόγω μόδας κι άλλοι λόγω άποψης οι εκδότες φαίνεται να συντονίζονται με την εποχή που έχει ανάγκη, περισσότερο από ποτέ, από περιβαλλοντικά ευαίσθητες επόμενες γενιές.

Μια γεύση από την πρόσφατη -αλλά και όχι τόσο – παραγωγή που με ήρωες ζώα, νεραίδες και υπερήρωες στέλνει ένα μήνυμα: η γη πρέπει να σωθεί.

Περιμένοντας τις νεράιδες
Ναταλία Γκιζέλη, ΚΑΛΕΝΤΗΣ, 2009

Οι νεράιδες, οι αγαπημένες προστάτιδες του δάσους αναλαμβάνουν δράση μετά την καταστροφή. Το καμένο δάσος πρέπει να σωθεί. Ένα παραμύθι που δείχνει πως τα μηνύματα για την προστασία της φύσης μπορούν να είναι επενδυμένα με ροζ χρώμα και πασπαλισμένα με νεραιδόσκονη.

ΟΙΚΟλογήματα 1-4
Βαγγέλης Ηλιόπουλος, Εικον. Φραντζέσκα Κοζάντι ΠΑΤΑΚΗΣ 2008, 2009

Η Σειρά ΟΙΚΟλογήματα που μπήκε στα σκαριά λίγο μετά την οικολογική καταστροφή που προκαλέσαν οι πυρκαγίες του 2007, απευθύνεται σε παιδιά όλων των τάξεων του δημοτικού αλλά και του νηπιαγωγείου. Ο Βαγγέλης Ηλιόπουλος βάζει τα παιδιά να αναλαμβάνουν τα ίδια δράση στα τέσσερα παραμύθια της σειράς μέσω του καθενός από τα οποία θίγεται και ένα μεγάλο περιβαλλοντικό ζήτημα. Το κάθε παραμύθι συμπληρώνεται από πληροφορίες, παραπομπές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες σχεδιασμένες από την παιδαγωγό και βραβευμένη μεταφράστρια Βασιλική Νίκα, δημιουργώντας μαζί και με το μουσικό CD που έχει την υπογραφή του Κώστα Θωμαΐδη (και κυκλοφορεί ανεξάρτητα) έναν πλήρη φάκελο για το κάθε θέμα. Οι τίτλοι: Ο Κότσυφας απαιτεί το δάσος να σωθεί, Η Μεσόγειος

είμαι εγώ και δεν είμαι πια εδώ!, Παιδιά σε δάση! Η ώρα να σώσουμε τη Γη έχει φτάσει, Η Μικρή Γοργόνα πώς να ζήσει στο Σκουπιδονήσι;

Η κυρα-Φύση και ο κακός Ρύπος
Έφη Παπαδοπούλου – Εικον: Ανδριάννα Ρούσου,ΛΙΒΑΝΗΣ 2008

Η κυρα-Φύση ζει χαρούμενη με τα εφτά παιδάκια της σε έναν όμορφο και καθαρό τόπο. Η υγεία των παιδιών θα αρχίσει να κλονίζεται και να απειλείται σοβαρά από τον κακό του Ρύπο. Ηθικό δίδαγμα: κάνε κάτι κι εσύ για να μην φάει ο κακός Ρύπος τα εφτά παιδάκια της κυρά-Φύσης…

Ο Πουλτσινέλα και το γελαστό δάσος (θεατρική παράσταση)

Λίγα λόγια για την υπόθεση
Ο Πουλτσινέλα είναι μια μικρή ξύλινη κούκλα που ονειρεύεται να κόψει τα σκοινιά της για να ζήσει ελεύθερη. Ένα μαγικό βράδυ κάνει το όνειρό του πραγματικότητα και ξεκινάει όλο χαρά για την καινούργια του ζωή. Όταν όμως φτάνει στο δάσος, μια δυσάρεστη έκπληξη του περιμένει. Το δάσος είναι γκρίζο και έρημο, τα ζώα τρομαγμένα ζουν κρυμμένα μέσα στις φωλιές τους και τα πουλιά δεν κελαηδούν ποτέ. Ο κακός ήρωας του παραμυθιού, ο Πάποκ έχει σκορπίσει το φόβο και τον τρόμο σε κάθε ζωντανό πλάσμα και ονειρεύεται να κάψει και να εξαφανίσει το δάσος για πάντα. Έτσι ξεκινάει η μεγάλη περιπέτεια του Πουλτσινέλα, που καλείται να ξανακάνει αυτό το θλιμμένο δάσος ν' ανθίσει και να ξαναγεμίσει με γέλια και χαρά.

Τα μηνύματα του παραμυθιού
Στόχος των συντελεστών της παράστασης πέρα από την ψυχαγωγία των παιδιών, η εκπαίδευσή τους πάνω σε μερικά πολύ σημαντικά θέματα. Σ' αυτούς τους δύσκολους καιρούς τα παιδιά καλούνται να προετοιμαστούν για έντονες περιβαλλοντικές αλλαγές και να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην προστασία και τη διατήρηση του οικοσυστήματος. Έτσι το παραμύθι του Πουλτσινέλα αποτελεί ένα πρότυπο ***οικολογικό παραμύθι*** *που κατευθύνει τα παιδιά σε δράση, τους δίνει* ***κουράγιο*** *και* ***ελπίδα*** *για την καμένη γη που θα παραλάβουν στα χέρια τους και τα*

παροτρύνει να αντιμετωπίσουν με ***αισιοδοξία και τόλμη*** *το παιχνίδι της ζωής. Διδάσκει στα παιδιά την έννοια της* ***ελευθερίας*** *αλλά και της****υπευθυνότητας*** *που συνεπάγεται αυτή, τονίζει ιδιαίτερα την έννοια της* ***φιλίας*** *και της* ***αγάπης*** *για τη ζωή, ως αξίες αλλά και ιδέες που αναπτύσσουν την προσωπικότητα του παιδιού και το ωθούν σε εποικοδομητικές για το σύνολο πράξεις.*

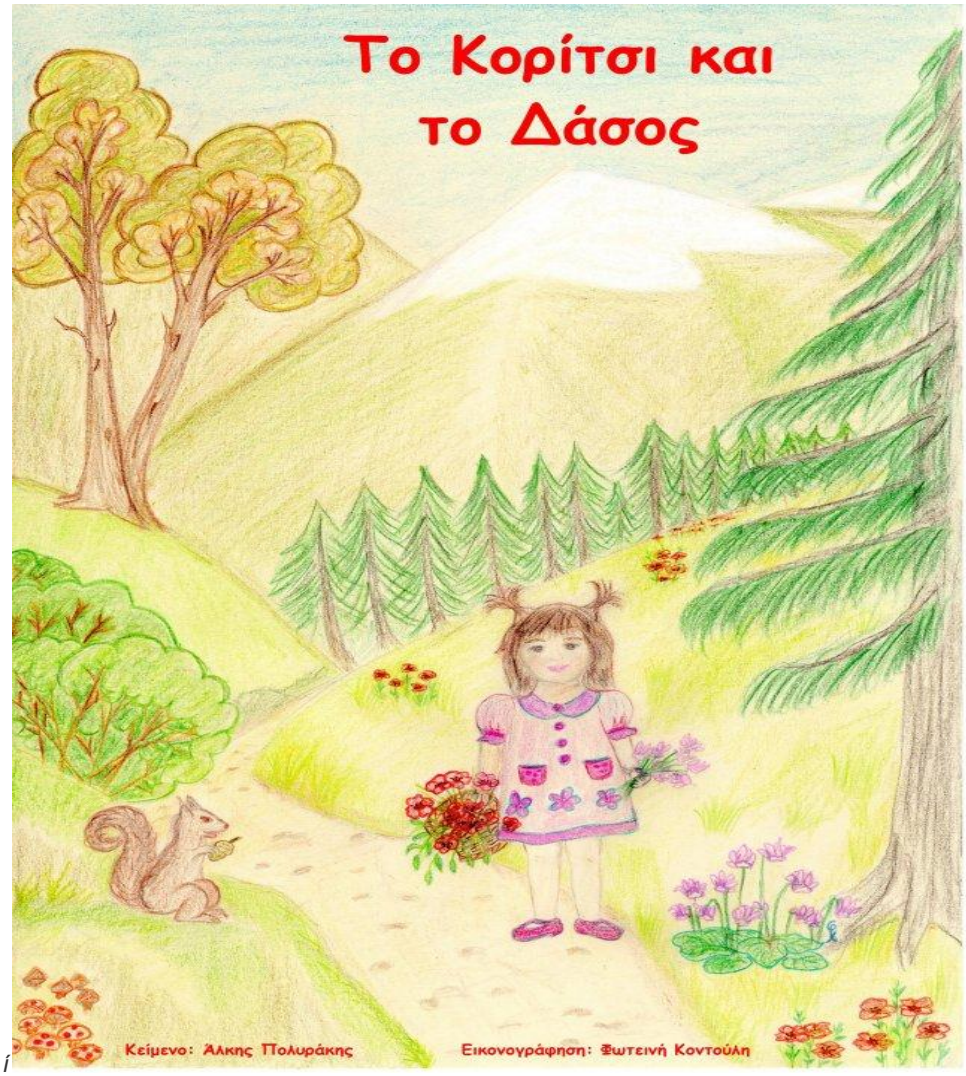

ΧΡΗΣΙΜΑ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΑΣΟΣ

Ρομπέν των δασών

Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας,Ουίλιαμ Σαίξπηρ

ΤΙΤΛΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Το δάσος: Ο άγνωστος ευεργέτης, Τρούμπης-Φλογαίτη ΕΠΕΕ

Τα δέντρα είναι ζωή Gomboli. Μ Μαργαρίτα

Ο παραμυθένιος κόσμος του δάσους-οι κάτοικοι του δάσους Wolf Αφοι Στρατίκη

Ο παραμυθένιος κόσμος του δάσους-Η παράξενη χώρα Wolf Αφοι Στρατίκη

Ο παραμυθένιος κόσμος του δάσους-τα μεγάλα ζιζάνια Wolf Αφοι Στρατίκη

Ο παραμυθένιος κόσμος του δάσους-έρχονται οι γίγαντες Wolf Αφοι Στρατίκη

Ο παραμυθένιος κόσμος του δάσους-στη χώρα των νάνων

Wolf Αφοι Στρατίκη

Η Φωφώ στο δάσος με τις ακακίες Αγγελοπούλου-Βαρδίκας Οδυσσέας

Συντροφιά με τα παραμύθια-Οι κάτοικοι του δάσους Αντωνοπούλου κ.α. Εκδοτική Θεσ/κης

Το καμένο δάσος Βλαχοπούλου-Ναιτζελ Κέδρος

Χορεύοντας στα δάσος Γρηγοριάδου-Ελευθερίου Πατάκης

Το βιβλίο του δάσους Κάιζερ-Θεωδορακάτος Ερευνητές

Στο παραμυθένιο δάσος Σπύρι-καχριμάνη Πεχλιβάνης

Δάση ορεινών περιοχών Σφήκας Γ. Πατάκης

Δάση χαμηλών περιοχών Σφήκας Γ. Πατάκης

Το σχέδιο και η ζωγραφική των δέντρων Σφήκας Γ. Πατάκης

Στο δάσος Ζαραμπούκα Κέδρος

Στο δάσος (Φωτογραφίες) Ζαραμπούκα Κέδρος

Το καμένο δάσος Βλαχοπούλου, Σ. Αγροτικές

Το δέντρο που δάκρυζε Πήττας, Μ. Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου

2.3.3 Παροιμίες για το δάσος

Οι παροιμίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της λαϊκής σοφίας. Τα δέντρα και το δάσος έχουν γίνει πηγή έμπνευσης αρκετών παροιμιών. Η σχέση του ανθρώπου με τη φύση και σε αυτή την περίπτωση

είναι εμφανής. Μερικές τέτοιες παροιμίες είναι και οι ακόλουθες:

"Δρυός πεσούσης πας ανήρ ξυλεύεται"

" Βλέπει το δέντρο και χάνει το δάσος"

" Τα μεγάλα δάση μένουνε βουβά"

" Όσο ψηλό κι αυ είναι το δέντρο, τα φύλλα του πέφτουν στη γη"

" Πετροβολούν το δέντρο που είναι γεμάτο καρπούς"

" Δέντρο που λυγίζει δεν κόβεται"

" Δεν του αφήνουν σε χλωρό κλαρί"

" Δεν υπάρχει δέντρο χωρίς ρόζους"

" Μήτε δέντρο χωρίς ξεράδι, μήτε άνθρωπος χωρίς ψεγάδι"

" Τα δέντρα καρπίζουν όταν έρθει ο καιρός τους"

" Το καλό το δέντρο όσο μεγαλώνει, τόσο πλαταίνει ο ίσκιος του"

2.4 Το δάσος μέσα από το τραγούδι

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Είναι δύσκολο να μιλήσεις για τέτοια πράγματα ευθέως, με αμεσότητα, αλλά ταυτόχρονα και με τέτοιον τρόπο, ώστε το τραγούδι σου να μη μοιάζει «ντουντούκα». Γι' αυτό τα περισσότερα τραγούδια μιλούν υπαινικτικά για το περιβάλλον. Σε πάρα πολλά επίσης εξυπακούεται η έκπτωσή του - τα θέματά τους είναι αυτά που είναι γιατί υπόκειται ο παντοίος βιασμός του περιβάλλοντος:

Γεννήθηκα μες στην κοιλιά
Του τσιμεντένιου δράκου
Που από το στόμα του ξερνά
Τις φλόγες του θανάτου...
Σπίτι, τους φίλους, τη δουλειά,
Ολους θα τους αφήσω (...)
Είμαι ο Ρομπέν των καμένων δασών
Και των πολυκατοικιών...
https://www.youtube.com/watch?v=fE_pJv931tk

Ο Ορφέας Περίδης μάς πηγαίνει και στο τραγικό ζήτημα των καμένων δασών, που δεν ήταν δυνατόν φυσικά να μην το δει το τραγούδι μας.

Να εδώ, πάλι, ο Μιχάλης Γκανάς συντροφιά με τον Λαυρέντη Μαχαιρίτσα:

- Ελα να πάμε στα καμένα
Στον Υμηττό και στην Αυλώνα
Πουλιά και πεύκα συλλογίσου
Ενός καμένου παραδείσου,
Δέντρα πού ήτανε φαντάσου
Και στη σκιά τους ξεκουράσου.
https://www.youtube.com/watch?v=-V2EcWTB9wE

Αυτά το 1993 - και πού να ήξεραν «τι μας είχε για μετά»...

- Πιο πρόσφατη, του 2002, είναι η «Πυρόσβεση», ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον τραγούδι της Λίνας Νικολακοπούλου και του Νίκου Αντύπα, που το ερμηνεύει συγκλονιστικά η Ελένη Βιτάλη:

- Τα βουνά με τις χωρίστρες της πυρόσβεσης
με το ξύρισμα της άμεσης της πρόσβασης
Τα βουνά Ταπεινωμένα Στη φωτιά παραδομένα

Μαρτυρούν τη σκευωρία Μιας απόσβεσης.
Τα νερά με τα φαρμάκια Απ' τα λιπάσματα
Φαρμακώσανε Της πλάσης Τόσα πλάσματα.
Τα νερά Τα πικραμένα Κάποιοι τα 'χουν Τοκισμένα
Που πολύ παλιά Τους λέγαμε Αποβράσματα.
Μπορώ να κοιμηθώ
Να σηκωθώ
Και να πλυθώ
Μια μέρα ακόμα.
Μα όταν θυμηθώ Πως τη σιωπή μου Εχουν βοηθό
Τους δίνω μια γροθιά Στο στόμα.
Μετά την έκπτωση
*https://www.youtube.com/watch?v=s7m6_CI-Wn***8**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΔΡΑΣΕΙΣ

Στα πλαίσια συγγραφής της συγκεκριμένης εργασίας πραγματοποιήθηκαν 2 εκπαιδευτικές επισκέψεις

1.Επίσκεψη στο ΚΠΕ Κούμανι.
Οι μαθητές παρακολούθησαν διάφορα video, διατύπωσαν απορίες και πραγματοποίησαν μικρό περίπατο μέσα στο δάσος.

ΚΠΕ Κούμανι

2.Επίσκεψη στο νηπιαγωγείο της Λαμπείας όπου σε συνεργασία με την προϊσταμένη του σχολείου οι μαθητές έκαναν μία σύντομη παρουσίαση σχετικά με το δάσος στα νήπια, διάβασαν παραμύθια, γνώρισαν τα ζώα που ζουν στο δάσος, συζήτησαν για τους κινδύνους που το απειλούν. Τέλος ζήτησαν από τα νήπια να ζωγραφίσουν το δάσος τους. Οι σχετικές εικόνες παρατίθενται στο παράρτημα.

Τέλος ζητήσαμε και από τους μαθητές του 47ου νηπιαγωγείου Πατρών να μας ζωγραφίσουν και αυτά το δάσος σε μία προσπάθεια να συγκρίνουμε την εικόνα που έχουν τα παιδιά ενός αστικού κέντρου για αυτό με την εικόνα παιδιών που ζουν δίπλα στο δάσος. Συμπεράναμε ότι τα παιδιά που έχουν εμπειρίες από δασικά περιβάλλοντα δεν απεικονίζουν μόνο τη χλωρίδα του οικοσυστήματος αλλά και την πανίδα που ζει σε αυτό.

Νηπιαγωγείο Λαμπείας

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο άνθρωπος συνδέθηκε με το δάσος από την πρώτη στιγμή της εμφάνισής του πάνω στη γη και μάλιστα στενότατα.
Το δάσος, του εξασφάλισε τροφή, στέγη, προστασία, ψυχαγωγία και εργασία. Του πρόσφερε την απαραίτητη ξυλεία, τα καυσόξυλα και τα άλλα δασικά προϊόντα (καρπούς, ρετσίνι κ.ά.) για τη διαβίωση και την πρόοδό του.
Επίσης, το δάσος, του έδωσε τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες για κοινωνικές, θρησκευτικές, καλλιτεχνικές και άλλες εκδηλώσεις και απασχολήσεις για την πνευματική, κοινωνική και πολιτιστική του άνοδο.
Στο πέρασμα των αιώνων το δάσος συνεχίζει να προσφέρει και ο άνθρωπος βρίσκει τρόπους να αξιοποιεί πολύπλευρα την πολύτιμη αστείρευτη, φυσική πηγή ζωής, προόδου και πολιτισμού.
Έτσι, το δάσος ταυτίζεται με την ίδια τη ζωή και την ιστορία του ανθρώπου πάνω στη γη.

Το δάσος είναι η ζωή μας

Το δάσος χωρίς του άνθρωπο μπορεί να υπάρχει, ο άνθρωπος όμως χωρίς το δάσος δεν μπορεί να ζήσει

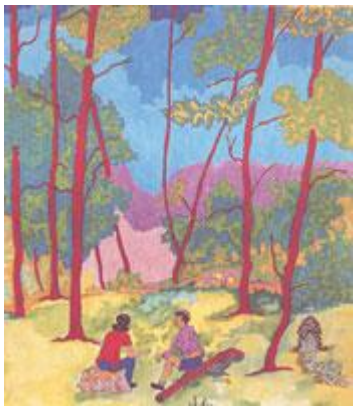

Βιβλιογραφία

Αραμπατζής, Θ. 1998. Θάμνοι και δέντρα στην Ελλάδα. Τόμος Ι. Δράμα: Οικολογική κίνηση Δράμας, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καβάλας.

Αναγνωστόπουλος, Β. Δ. (1997). Λαϊκά Παραμύθια. Καστανιώτης.

Αραμπατζής, Θ. 2001. Θάμνοι και δέντρα στην Ελλάδα. Τόμος ΙΙ. Δράμα: Οικολογική κίνηση Δράμας, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καβάλας.

Ζάχαρης, Α., 2004.Τα Δάση μας. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Μύθοι του Αισώπου, (απόδοση Ζωή Βαλάση). Ελληνικά Γράμματα. 2001.

Ντάφης, Σ. 1983. Ο ρόλος του δάσους στην προστασία του περιβάλλοντος. Δασικά Χρονικά.

Ντάφης, Σ. 1986. Δασική Οικολογία. Θεσσαλονίκη: Εκδ. Γιαχούδη – Γιαπούλη.

Σφήκας, Γ. 2003. «Τα Δάση στην Ελλάδα». Πρόγραμμα Μαθαίνω για τα δάση. Αθήνα: Ε.Ε.Π.Φ. - Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Gree Alain (1967). ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ- ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ. Τα πουλιά. Τα φυτά. Το δάσος. Ο κήπος. Άγκυρα.

Selina Hastings. Ο Πέτρος και ο λύκος. Μίνωας .

Διευθύνσεις διαδικτύου

www.europa.eu/index_el.htm (Europa, Η δικτυακή πύλη της Ε.Ε.)

www.fri.gr (Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών)

www.minargic.gr (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων)

http://users.uoa.gr/~nektar/arts/poetry/ntinos_xristianopoylos_poems.htm

http://www.bookpress.gr/

https://www.youtube.com/

24grammata.com

www.eepf.gr

www.dasos.gr

www.wwf.gr

www.greenpeace.org/greece

www.minenv.gr

www.ellinikietairia.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

47ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΛΑΜΠΕΙΑΣ